

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУСТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

НАВОИЙ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИУТИ

13.00.04.-“Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назарияси” бўйича таянч докторантура кирувчиларнинг илмий–педагогик ишларига қобилияти ҳамда қизиқишини аниқлаш дастури

13.00.04.-“Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назарияси” бўйича таянч докторантура мутахассислиги

ДАСТУРИ
ВА
БАХОЛАШ МЕЗОНИ

НАВОИЙ-2022

Дастур Олий Таълимнинг “Жисмоний маданият назарияси ва методикаси”, “Спорт ва ҳаракатли ўйинлари методикаси” фанлар мажмуасини ўзида акс эттирган.

13.00.04.-“Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назарияси” бўйича таянч докторантура мутахассислиги кириш синовларини топишувчиларга мўлжалланган.

Аннотация

13.00.04.-“Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назарияси” таянч докторантура мутахассислиги бўйича ихтисослиги фанлари талабдорнинг назарий ва касбий тайёрлиги даражасини, унинг ушбу фаннинг шаклланиши ва ривожланиши тарихини, умумий концепциялари ва методология масалаларини, манбаларини, шу билимлар тармоғининг асосий назарий ва амалий муаммоларини, мавжуд материални нечоғлик билишини аниқлаб бериши, унинг илмий адабиётини, шу жумладан, чет эл даврий нашрларини ҳамда илмий тадқиқотларнинг замонавий усулларини қанчалик эгаллаган даражасини аниқлаш доирасида тузилган бўлиб, унда ўқитиш методикасининг умумий масалалари билан бир каторда ҳар бир фаннинг ўзига хос хусусиятларини акс эттирувчи тушунчалар, билим ва кўникмаларга кўйиладиган талаблар, имтиҳон саволларидан намуналар тавсия этилган.

Тузувчилар:

“Жисмоний маданият” кафедраси муdiri Ш.С.Хожиев
“Жисмоний маданият” кафедраси доцент М.А.Аслонова

Тақризчилар:

Навий давлат педагогика институти Спорт турлари ва уни ўқитиш методикаси кафедраси ўқитувчиси фалсафа доктори (PhD) Л.Н.Шахриддинова

Навий давлат кончилиги ва технологиялари Университети Иқтисодий фанлар кафедраси ўқитувчиси фалсафа доктори (PhD) О.К. Давулов

Ушбу дастур институт Илмий-техник кенгашининг 2022 йил 31 октябр 3-сонли мажлисида тасдиқланган

2022-2023-ўқув йили Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назарияси бўйича таянч докторантура кирувчиларининг илмий ва педагогик ишларига кабилляти ҳамда қизқичқинлигини аниқлаш дастури

Дастурнинг максали ва вазифалари

а) Назарий тушунча. Мазкур дастур 13.00.04.-“Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назарияси” бўйича таянч докторантура кирувчиларининг жисмоний маданият назарияси ва методикаси фани ҳақидаги назарий билимлар, спорт турлари бўйича тушунчалар, жисмоний тарбия–соғлом авлодни тарбиялаш омили, жисмоний тарбия ақлий, ахлоқий, меҳнат ва эстетик тарбия билан боғлиқлиги, жисмоний тарбия ва жисмоний маданият муаммолари жисмоний тарбия ва жисмоний маданият муаммолари, ўқув – спорт ишларини модулнинг тузиш, янги спорт асбоб – ускуна ва моддий спорт базасини ташкил қилиш, жисмоний маданият ва спорт тўғрисида тасаввурга эга эканлиги, умумий илмий услублар, илмий тадқиқотларни амалга ошириш бўйича лаёқатларини аниқлашга мўлжалланган.

б) Дастурнинг максали докторантура кирувчиларнинг бакалавриатура босқичида жисмоний маданият назарияси ва методикаси фанини ўқитишнинг илмий-методик муаммоларини тадқиқот қилишга зарур бўладиган илмий-билиш назарияси, фанни ўрганиш ва аниқлаш тамойиллари, услублари ўзлаштирилганлигини аниқлаш. Шунингдек, магистратурага кирувчиларни фалсафий ёндашув асосида билиш ҳақидаги назариялар, умумий илмий услублар, фанни билиш йўллари, илмий тадқиқотларни амалга ошириш услублари ва тамойиллари ўзлаштирилганлиги ва амалда қўллай олиш маалақлари даражасини аниқлаш.

в) Дастурнинг вазифалари. Докторантура кирувчиларининг спорт турлари бўйича:

- Жисмоний маданият назарияси ва методикаси фани бўйича илмий ва услубий адабиётлар билан танишганлиги даражасини;

- Жисмоний маданият назарияси ва методикасини тадқиқ қилишнинг илмий йўналишлари билиши даражасини;

- Илмий тадқиқот жараёнида фаннинг аниқ вазифасини аниқлай олиш даражасини;

- Жисмоний маданият назарияси ва методикаси фани ва тадқиқотлар соҳасининг илмий йўналишлари, тадқиқотлар соҳасида илмий мушоҳада ва илмий таҳлил масалаларини ўзлаштира олганлиқларини;

- Спорт турлари бўйича илмий тадқиқот фаолиятини ташкил этиш, тадқиқот натижаларини таҳлил қилиш маалақаларининг мавжудлигини;

-таълим тарбия жараёнини ташкил этишнинг шакли, принциплари метод ва воситалари ҳақида умумий тушунчаларга эга эканлигини кўрсатиб бериш.

Докторантура кирувчиларнинг илмий ва илмий-педагогик ишларга қобилияти ва кизиқишини аниқлаш дастури бўйича билим даражасини аниқлашнинг баҳолаш мезонлари

“Жисмоний маданият назарияси ва методикаси” ва “Спорт ўйинлари ва уни ўқитиш методикаси” фанлари камраб олади. Низомга мувофиқ махсус фанлардан 100 балл ажратилган. Махсус фанлар бўйича бааллар тақсимооти ва кириш синовлари шакли кўйилганча:

“Жисмоний маданият назарияси ва методикаси” – 100 балл (ёзма)
Жами – 100 балл

“Жисмоний маданият назарияси ва методикаси” фани бўйича Фаннинг назарий машгулотларини мазмуни кўйилганлардан иборат:
Жисмоний маданиятни назарияси ва методикаси фани

- Жисмоний тарбия назарияси бўйича олиб борилаётган тадқиқот услубийтлари ҳақида назарияси маълумотларига эга қилиш:
 - Жисмоний маданият жамиятдаги вазифалари ва шакллари;
 - Жисмоний тарбия назарияси бўйича олиб борилаётган тадқиқот услубийтлари;
 - Жисмоний тарбия воситалари;
 - Жисмоний тарбия ва ва жисмоний машқлар техникасини таънифи;
 - Жисмоний тарбиянинг дидактик тамойиллари;
 - Жисмоний тарбия машгулотларида қўлланилганда жисмоний тарбия методлари;
 - Жисмоний дарсларида ўқувчилар фаолиятини ташкил этиш усуллари;
 - Жисмоний тарбия дарсларида педагогика назарияси таҳлил қилиш;
- “Жисмоний маданият назарияси ва методикаси” фани бўйича саволлари берилг.
1. Жисмоний маданият ва спортнинг макссади ва вазифаларини ёритиб берилг.
 2. Харакаатларга ўргатиш босқичларига тавсиф берилг.
 3. Спорт машгулотларининг восита ва услубларини ёритиб берилг.
 4. Жисмоний тарбиянинг воситаларига тавсиф берилг.
 5. Спортнинг жисмоний, техника ва тактик тайёрлиги ёритиб берилг.
 6. Амалий касбий жисмоний тайёрликлари тавсиф берилг.
 7. Жисмоний тарбиянинг умумий тамойиллари ва услубларини ёритиб берилг.
 8. Жисмоний сифатларга тавсиф берилг.
 9. Спорт машгулотларининг даврларига тавсиф берилг.
 10. Жисмоний тарбия жараёнда ахлоқий, аклий, эстетик ва меҳнат тарбиясининг ўзаро алоқасини ёритиб берилг.
 11. Спорт машгулотларининг воситаларига тавсиф берилг.
 12. Жисмоний машқларнинг техникасига тавсиф берилг.
 13. Харакаатларнинг харақтеристикасини ёритиб берилг.

14. Спортчи тайёрларлигининг асосий томонлари ва уларнинг машгулот жараёндаги ўрнини ёритиб берилг.
15. Катъий тартиблаштирилган машқ услубига тавсиф берилг.
16. Харақат кўникмаси ва малакасига тавсиф берилг.
17. Спорт машгулотларининг тамойилларига тавсиф берилг.
18. Жисмоний тарбия назариясида қўлланилган илмий тадқиқот услубларини ёритиб берилг.
19. Жисмоний тарбия дарсларини ташкил этишда илгор педагогик технологияларни ўрни.
20. Жисмоний тарбия дарсларининг тарбия турлари билан ўзаро алоқасини ёритиб берилг.
21. Машгулот жараёнининг сиклилиги тамойилга тавсиф берилг.
22. Машгулот юктамаларининг тўқинсимон ўзгариши тамойилга тавсиф берилг.
23. Ўйин ва мусобақа услубларининг ўзига хос хусусиятларини ёритиб берилг.
24. Спорт машгулотининг тайёрлов ва мусобақа даврларига тавсиф берилг.
25. Спорт машгулотининг услубларини ёритилг.
26. Спорт машгулотининг воситалари ёритиб берилг.
27. Спортчи тайёрларлигининг асосий томонлари ва уларнинг машгулот жараёндаги ўрнини ёритиб берилг.
28. Республика миқозда ишлаб чиқилган ўч босқичли мусобақа тизимини аҳамияти ва қисқача таҳлили.
29. Юктамани аста-секин ошириб бориш тамойилга тавсиф берилг.
30. Юкори маҳоратли спортчиларнинг техника ва тактик тайёрлигини ёритиб берилг.
31. Куя ва уни ривожлантирувчи машқ методларини тавсифлаб берилг.
32. Республка миқозда болалар спортини ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирларни ёритиб берилг.
33. Тезкорлик ва уни ривожлантирувчи машқ методларини тавсифлаб берилг.
34. Чидамкорлик ва уни ривожлантирувчи машқ методларини тавсифлаб берилг.
35. Ўқувчиллик ва уни ривожлантирувчи машқ методларини тавсифлаб берилг.
36. Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисидаги конуннинг янги тахрирининг моҳиятини ёритиб берилг.
37. Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини ташкил этиш тўғрисида” фармонни бандларига тушунча берилг?
38. “Жисмоний маданият ва спорт тўғрисида” ги Конунни аҳамияти ва айрим моддаларига тавсиф?
39. “Жисмоний машқ” тушунчасига тавсиф берилг?
40. “Жисмоний тарбия” тушунчасига тавсиф берилг?
41. “Спорт ва жисмоний маданият” тушунчасига тавсиф берилг?
42. Амалий касбий жисмоний тайёрларлик тушунчаси?
43. Буок мутафаккирларнинг жисмоний қарашларини изоҳланг?
44. Чаконлик ва уни тарбиялаш услубийтига тавсиф?

45. Чидамглик ва унинг турлари?
 46. Чидамглик ва унинг турларининг таънифи?
 47. Дағлабқи ўргатиш босқичига таъриф?
 48. Этигувчанликни тарбиялаш усулуобиятига таъсиф?
 49. Ётиёниқ омилларга таъсиф?
 50. Ҳаракат кўникмасига таъриф беринг?

**13.00.04.–“ Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назариси”
 ихтисослигини бўйича таянч докторантура кирувчилар учун
 БАҲОЛАШ УМУМий МЕЗОНЛАРИ**

Бағл	Билим даражаси
1	2
86-100	Жавобларида фаннинг мавзуларива саволлари бўйича ижодий фикрлаш мавжуд бўлса, мамлакатимизда модернизациялаш жараёнинини жадаллаштириш, демократик ислохларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясидан келиб чиққан вазифаларни бажариш йўллари ўз аксини топган бўлса, кўйилган муаммони ечиш бўйича тавсиялар берган бўлса, савол бўйича жавобда мустақил мушоҳада юритилган бўлса, тавсияларни амалиётга қўллаш тартиблари кўрсатилган бўлса
71-85	Ўз жавобида кўйилган савол бўйича мустақил мушоҳада юритган бўлса, уларнинг моҳиятини дярли тўли кочиб берган бўлса, кўйилган муаммони ечиш бўйича ўз тавсияларини берган бўлса
55-70	Жавобида фан бўйича вариантга киритилган саволларга қисман жавоб берган бўлса, асосий тушунчаларга берга низоҳи кам бўлсада, мавжуд бўлса
0-54	Жавобида кўйилган савол мазмунни умуман ёритилмаган бўлса, изоҳлар мавжуд бўлмаса, яъни таглаба жавобида кўйилган саволлар бўйича умуман тасаввурга эга эмаслиги аниқ бўлса

**“ЖИСМОНИЙ МАДАНИЯТ НАЗАРИСИ ВА МЕТОДИКАСИ” фани бўйича ёзма
 иш натижаларини
 баҳолаш мезонлари**

№	Умумий бағл	Докторантура кирувчининг билим даражаси	Хусусий бағл
Савол назарий бўлса			
1	17-20	Кўйилган саволлар мазмунан аниқ ёритилиб, демократик ислохотлар ва жараёнларнинг мазмунан моҳияти тўлиқ очиб берилган; Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодий, ижтимоий ислохотлар таҳлили ва уларнинг амалий самаралари, натижалари ва ҳаётга тадбиқ этилиши бўйича мустақил, ижодий фикр мавжудлиги; Жавобларда манتيкий яхлитликка эришилган ва умумий хулосалар чиқариш қобилиятига эга; Имло ва стилистик хатоларга йўл қўйилмаган.	7-8 5-6 4-4 1-2
2	14-16	Материални чуқур тушунади, саволга тўлиқ жавоб берган, лекин айрим ноаниқликларга йўл қўйган, фактларга тўтри баҳо бера олган, мустақил фикрлаш ва хулосаларни асослай олиш қобилиятига эга, жавобда манتيкий кетма-кетликка амал қилади, масалани ҳал қилишга умуман ижодий ёндаша олган, Жавобда докторантура кирувчининг мустақил мушоҳада юритиш қобилияти сезилади; Ижодий ёндашув мавжуд; Муаммони таҳлил қилиш қобилиятига эга.	6-7 3-3 0-1
3	11-14	Саволга жавобда масаланинг моҳиятини тушунилган, аммо мазмун ва натижалар юзаси ёритилган; Мушоҳада баёнида фикр тарқоклиги кузатилади; Жавобларда манتيкийлик тамойили бузилган; Тасаввурга эга, лекин таҳлили йўқ.	14-16 5-6 5-5 1-2 0-1
4	0-10	Савол бўйича аниқ тасаввурга эга эмас; Умуман жавоб ёзилмаган; Нотўтри жавоб ва маълумот берилган; Ўқув адабиётидан айнан сўзма-сўз кўчирилган	11-14 0-10

Асосий дарсликлар ва ўқув кўлланмалар

1. Саломов Р.С. Спорт машғулотнинг назарий асослари – Тошкент., ўз. ДЖТИ, 2005 йил - 238 б.
2. Машкамджанов К.М. Жисмоний маданият назарияси ва методикаси Тошкент., "Иқтисод-молия" 2008 йил - 300 б.
3. Матвев Л.П. Теорияи методика физического воспитания Москва – 2005

Кўшимча адабиётлар

1. Гончарова О.В. Ёш спортчиларнинг жисмоний қобилиятларини ривожлантириш Тошкент., ўз. ДЖТИ, 2005 й - 171 б.
2. Махкамджанов К, Туленова Х.Б. Мактабгача тарғим муассасалари учун умумий ва кенгайтирилган «Жисмоний тарбия» дастури. Илм-зиё Тошкент., 2006 й
3. Холдоров Т., Туленова Х.Б. Жисмоний маданият, жисмоний тарбия, спорт, туризм, халқ миллий уйинларининг назарий ва амалий асослари. ТДТУ босмахонаси, 2007 й
4. Малинина Н.Н., Туленова Х.Б. Методика обучения общеразвивающим упражнениям, ТДТУ, 2003 й
5. Туленова Х.Б. Малинина Н.Н., Умумривожлантирувчи машқларни ўргатиш методикаси, ТДТУ, 2005 й
6. Абдуллаев А., Хонкелдиев Ш. Жисмоний маданият назарияси ва методикаси Тошкент., ўз.ДЖТИ, 2005 йил - 300 б.

Кафедра муdiri:

Ш.С. Хожиев

Тошкент